

A TETVEK TERMÉSZETE

2.

A tetvek a legismertebb kártevők közé tartoznak. Szinte minden kert minden növényén találkozhatunk velük, annyira elterjedtek. Az első részben – a magazin előző számában – áttekintettük, hogyan szabadulhatunk meg tőlük kémiai kezeléssel. Most azt nézzük meg, milyen lehetőség van a fizikai növényvédelemre.

A katicák tojásaikat a levéltetű-kolóniák közelébe rakják le

A kikelő katicalárva és az imágók is levéltetvekkel táplálkoznak, ezért nagyon hasznos fajok a kertekben

Ha a kémiai kezeléseket inkább kihagynánk, akkor sem maradunk teljesen fegyvertelenek. Kiskertben, egy-egy fertőzött növény esetében akadnak más módszerek is, például a mechanikai, azaz a fizikai növényvédelem.

Morzsoljuk kesztyűben, öntözzük

A rózsabokrokon a tetvek például szinte mindig a virágbimbókon támadnak, és itt viszonylag könnyen le lehet őket morzsolgatni. Nem valami szívderítő élmény, jobb is kesztyűben csinálni, de még mindig kisebb a környezetterhelése, mint a permetezéseknek. A tetvek olyan kicsik és törekenyek, hogy a vízcseppek életveszélyt jelentenek számukra. Az esőztető öntözés tehát jól gyéríti azokat a tetűfajokat, amelyek nem bújnak a levelek fonákára vagy a hajtások, rügyek védelmébe. Egy kicsit durvábbra állított szórófej a tömlő végén hatékonyan lesöpri a tetveket a gazdanövényekről, de azért vigyázzunk, mert a gőzborotva vagy a nagynyomású mosó nem tesz jót a díszítőértéknek. A gombásodást megelőzendő, érdemes délelőtt végezni az öntözést, hogy a levélfelület mihamarabb felszáradjon.

A tetvek nemcsak a növényekhez, de sok más állatfajhoz is szorosan kötődnek. Minden gyerek tudja, hogy a **katica** például levéltetűvel táplálkozik. Ezek a barátságosan dundi, pöttyös kabátkájú cukiságok bizony durva ragadozók. Bár a marketingjük nagyon jó, olyannyira, hogy tele vagyunk katicás mesékkel és versikékkel, érdemes róluk tudni, hogy levéltetűkből naponta több példányt ejtenek el, mint a saját testsúlyuk, és ha arról van szó, a lárváik lelkiismeret-

A hangyák „fejőstehénként” hasznosítják a levéltetveket. Lárvaikat széthurcolják, és megvédik őket természetes ellenségeiktől

furdalás nélkül fölfalják a kistesóikat is. Bármennyire is kegyetlenek, mi azért örvendezzünk a jelenlétüknek, mert rengeteg tetvet fogyasztanak el. Hasonló a helyzet a **fátyolkákkal** is. Látszólag igen kis légies, törekeny lények, de ők is legalább akkora tetűgyilkosok, mint a katicák.

Ne engedjük teret a hangyáknak

Ám e horrorisztikus ellenségek mellett akadnak védelmezők is, a levéltetvek esetében így működnek a **hangyák**. Megfigyelhetjük, hogy a levéltetvek mindig a fiatal hajtáscsúcsokon, a virágbimbókon találhatók. Ez azért van, mert gyors fejlődésükhöz, ugyanúgy, mint a testépítőknél, rengeteg fehérjére van szükségük, és ez a növényekben a sejtosztódás környékén dúsul fel. A szénhidrátokat, cukrokat viszont nem igénylik: olyannyira nincs rá szükségük, hogy a táplá-

lékukból kiválasztják, és egy cukros váladék, a mézharmat formájában kiürítik a szervezetükből. Ezt az édes, energiában gazdag anyagot viszont előszeretettel fogyasztják a hangyák, sőt, a darazsak és méhek is, de még penészgombák is megtelepszene rajta. A hangyák fejlett társadalma úgy hasznosítja a levéltetveket, mint a fejőstehénet. A lárvaikat széthurcolják a növények hajtásain, éppúgy, ahogy a gazdák hajtják állataikat a legelőkre, sőt megvédik őket a „farkasoktól” is, lásd a katicák és fátyolkák táplálkozását. Éppen ezért ne hagyjunk a levéltetvek fertőzésére érzékeny növények tövével hangyabolyokat kialakulni. Ha menetelő hangyákat, hangyaösvényeket találunk a fák törzsén, azoknak hernyófogó övekkel, vagy nem száradó enyvvvel szabjunk gátat, és persze itt is alkalmazható a rendszeres vízsugár, valamint a morzsolgatás.

Kaszab László

NÉZZÜK OPTIMISTÁN

E kis kitekintésből jól látszik, hogy a természet összefüggései, a fajok összekapcsolódásai bonyolultabbak, mint gondolnánk. Ha nem azt mondogatjuk magunknak minden egyes tetves hajtásnál, hogy „milyen szörnyű!”, hanem azt, hogy „milyen csodálatos!”, az többet segít rajtunk, és a kertünkön, mint hinnénk. A természet tudja, mit csinál. Néhány fodros levél egy házikertben még nem a világ vége. Jusson eszünkbe, hogy csak azért találkozhatunk a kertünkben hétpettyes katicabogárral, vagy aranysemű fátyolkával, mert léteznek a levéltetvek is. Ha ezt beláttuk, akkor olyan lesz egy séta a kertünkben, mintha egy *Lázár Ervin*-mesében lennénk.

Nemcsak a hétpettyes katicabogár, hanem sok egyéb faj is fogyaszt levéltetveket. A honos kétpettyes katica, és a behurcolt harlekin katica is tetvekkel táplálkozik

FOTÓ: KASZAB LÁSZLÓ, PIXABAY